

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892.

Andra Kammaren.

N:o 10.

Lördagen den 20 februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträden den 12 och 13 denes förda protokoll.

§ 2.

Efter föredragning af de i senaste sammanträdet väckta motioner hänvisades:

herr *A. F. Liljeholms* motion, n:o 174, till kammarens tillfälliga utskott n:o 1;

herr *P. G. Peterssons* i Brystorp motion, n:o 175, till konstitutionsutskottet; samt

herr *H. Anderssons* i Nöbbelöf motion, n:o 176, likaledes till konstitutionsutskottet.

§ 3.

Föredrogos men blefvo å nyo bordlagda lagutskottets utlåtanden n:is 10 och 11.

§ 4.

Till kammarens afgörande förelåg Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion om lagstiftning till förebyggande af margarins missbruk vid beredning af och handel med ost.

Om lagstiftning mot missbruk af margarin vid tillverkning af och handel med ost.

Om lagstiftning mot missbruk af margarin vid tillverkning af och handel med ost.
(Forts.)

Med tillstyrkande af ifrågavarande inom Andra Kammaren af herr N. Persson i Vadensjö afgifna motion, n:o 125, hemställer utskottet i detta utlåtande:

att Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utfärdande af nådig förordning, hvori de bestämmelser, som meddelats till förebyggande af margarins missbruk vid beredning af och handel med smör, i tillämpliga delar utsträckas att jemväl gälla vid beredning af och handel med ost, hvori ingår annat än af mjölk framställt fettämne.

Efter uppläsandet häraf anförde:

Herr friherre Nordenskiöld: Jag skall anhålla, att kammaren behagade afslå utskottets förslag.

Vi veta alla — åtminstone alla jordbrukare här i kammaren — att, om man drifver ladugårdsskötsel och baserar denna på fabrikation af smör i större skala, erhålles i stor qvantitet skummjolk, som är svår att på fördelaktigt sätt tillgodogöra sig. De försök, som hittills gjorts därför, hafva icke lemnat fullt tillfredsställande resultat, och man har till och med gått så långt, att man använt den på ett enligt min mening så oaptitligt sätt som att låta kreaturen åter förtära den mjölk, ur hvilken smöret blifvit aflägsnadt. Ett bland de sätt, på hvilket denna skummjolk användes, är beredningen af skummjölksost. Denna ost lider dock af den olägenheten, att dess fetthalt är för ringa. Om man nu efter många försök har lyckats komma derhän, att man till denna skummjölksost kan tillsätta fett i tillräcklig mängd och derigenom göra den vida njutbarare, och dess fabrikation och framställning alltså vida förmänligare, så är det orätt att söka beteckna denna framställning såsom någonting orätt, såsom någonting som lagen bör, om icke förhindra, så dock åtminstone försvåra. Men derpå går just utskottets förslag ut.

Det vore enligt min tanke alldeles oskadligt, om det blott skulle gå ut derpå, att den ost, som innehåller andra fettämnen än mjölk, skulle uttryckligen såsom sådan betecknas. Detta vore visserligen onödigt, ty det att föra in friskt och godt fett i ett näringsämne är icke att göra någonting orätt, och det fins därför ingen anledning att särskildt uttryckligen angifva denna procedur, lika litet som det finnes någon anledning att i allmänhet vid ett fabrikat eller ett födoämne angifva det sätt, på hvilket det blifvit tillverkad. Men det vore oskadligt, och det skulle inom kort tid lända derhän, att man med särskild begärlighet skulle komma att köpa denna ost, emedan den skulle vara bättre än annan ost för motsvarande pris, och i hygieniskt afseende ofantligt mycket mindre skadlig än den vanliga osten. Den vanliga osten innehåller så mycket lefvande organismer, att den plötsligt skulle blifvit uppfunnen och använd såsom födoämne, och klagomål deröfver skulle uppstått, så skulle man fått höra alla medicinska och hygieniska auktoriteter säga, att den varit absolut oduglig och skadlig såsom lifsmedel. Ty den hör till de ämnen, som innehålla — jag

talat blott om de förnämsta ostsörterna — de största massorna levande organismer, från maskar, som man kan se med blotta ögonen, och till hundratals olika slag mikroskopiska organismer.

Vore nu blott fråga om att bestämma, att ost, till hvilken detta ämne, margarinet, blifvit använt, skall betecknas med ett särskildt namn, vore deröfver intet att klaga. Men om man närmare granskar Kongl. Maj:ts förordning af den 11 oktober 1889 — hvilken enligt min tanke en gång kommer att räknas till kuriositeterna i förgångna tidens lagstiftning — så skall man finna, att den icke allenast föreskrifver, att vara, som framställes af margarin, skall betecknas med ett särskildt namn, utan ock föreskrifver åtskilliga inskränkingar i fabrikationen deraf. Och en mängd af dessa inskränkingar äro sådana, att, om det vid ett mejeri i liten skala blefve fråga om att tillverka ost genom tillsats af främmande fettämne, skulle en förordning, som innehölle liknande inskränkingar, verka hinderligt deremot. I sådant fall skulle alltså en förordning, sådan som den utskottet föreslagit, verka högst skadligt, och det oberoende deraf, att den vore fullkomligt obefogad, såsom utgående från den alldeles origtiga förutsättningen, som hvarje läkare, hvarje hygieniker skall bestrida, eller att det är något ohelsosamt att införa ett fettämne i ett på fettämnen så fattigt material som de, af hvilken en del ostsörter beredas.

På grund af hvad jag sålunda anfört anhåller jag om afslag å utskottets hemställan.

Herr Persson i Vadensjö: Jag hörde mycket väl på den ärade talarens på stockholmsbänken anförande, att han icke det ringaste satt sig in i hur det förhåller sig med margarintillverkningen. Det föreföll till och med, som om han icke ens riktigt satt sig in i, hvad min motion eller utskottets utlåtande innehåller. I den skrifvelse utskottet förordar har icke begärts, att osttillverkning af margarin skall förbjudas. Icke heller har der begärts, att man icke skall hafva tillåtelse att handla med på så sätt tillverkad ost. Nej, man har tvärtom slagit in på en helt annan väg, man vill försöka att bereda laglig rätt för tillverkning af en dylik vara. Såsom af utskottets betänkande synes, erinras der om stadgandet i 13 § 22 kap. strafflagen: om man säljer »mängdt för omängdt» o. s. v. Under sådana förhållanden får dylik vara icke säljas under namn af sötmjölksost. Jag vill sålunda upplysa den ärade talaren, att här alls icke är fråga om att bestämma något förbud för tillverkning deraf, utan man vill tvärtom bestämma, att den skall få både tillverkas och försäljas, blott det sker under dess eget namn. Och detta anser jag icke vara något orätt. Lika litet som man i mejerihandteringen vill, att man skall få sälja margarin under namn af smör, lika litet bör man också tillåta, att till salu utbjudes en vara, beredd af vare sig margarin eller hästflott, under benämningen ost. Det är denna skilnad, som den föregående talaren icke riktigt uppfattat.

Jag skall be att få hemställa om bifall till utskottets utlåtande. Utskottet har mycket noga granskat motionen, och man ser, att

Om lagstiftning mot missbruk af margarin vid tillverkning af och handel med ost.
(Forts.)

Om lagstiftning mot missbruk af margarin vid tillverkning af och handel med ost.
(Forts.)

det varit fullt förtroget med det ärende det haft att handlägga. Ty utskottet har inträngt i alla sakens detaljer och icke föreslagit något förbud för tillverkning och försäljning af sådan vara, utan endast velat få denna tillverkning in på en rätt bana; och det måste man väl erkänna vara en rätt bana, att hvarje sådan produkt tillverkas och säljes under sitt rätta namn.

Herr friherre Nordenskiöld: Om här blott vore fråga om ett stadgande att med särskildt märke beteckna margarinost, skulle jag hafva ansett en sådan åtgärd onödig, men jag skulle icke ansett det löna mödan att opponera mig mot densamma.

Men då utskottet hänvisat till den kongl. förordningen af den 11 oktober 1889 om kontroll å tillverkningen af margarin och handel dermed såsom lämplig att tagas till mönster för lagstiftning i detta fall, komma vi till något helt annat. Det finnes oändligt mycket onödigt trassel, som en tillverkare af margarinost skulle blifva underkastad, i fall denna förordning tillämpades på beredningen af margarinost. Der finnes t. ex. en sådan § som denna: »den, som idkar smörttillverkning, må icke i mejerilokalen tillverka eller låta annan tillverka margarin, ej heller annorstädes tillverka margarin annat än för förbrukning i eget hushåll».

Således skulle, om margarinförordningen tillämpas äfven på beredning af ost, de mindre mejerierna — jag talar icke om de stora mejerierna, ty de kunna alltid ordna sin fabrikation på ett för sig fördelaktigt sätt — icke kunna få använda en enkel metod att direkt ur sin skummjolk framställa en fet, god och för helsen nyttig, närande ost. Det skulle blifva resultatet, om en sådan förordning utfärdades i afseende på tillverkningen af margarinost som den, hvilken nu gäller i afseende på margarinsmör. Jag ber att fortfarande få yrka afslag å utskottets hemställan.

Herr Persson i Vadensjö: Den ärade talaren på stockholmsbänken omnämnde, att den mindre mejeriegaren eller en person, som erhåller ett mindre quantum mjölk, icke skulle få tillverka en sådan produkt som den ifrågavarande, om utskottets hemställan bifölles. Om den ärade talaren hade satt sig in i förhållandena, skulle han fått se, att hvarken den mindre landtbrukaren eller en mindre mejeriegare kan tillverka en sådan vara, ty därför äro de nödiga maskinerna alltför dyrbara, utan att produceringen deraf kan ske endast i de större mejerierna, der det kan gå fabriksmessigt till väga. Hvad motionen afser är just att förekomma, att de större mejerierna skola helt och hållet undertrycka de mindre. Ty om man tänker sig en mindre landtbrukare, som bor på en plats, der han icke kan transportera sin mjölk till något mejeri, och hvilkens produktion är för liten, för att han sjelf skall kunna anlägga ett mejeri, så är denna person under sådana omständigheter anvisad att osta sin mjölk till sötmjölksost. Är det då rätt, att han skall nödgas täfla med denna margarintillverkning? Nej det är hårdt mot honom. Det är just för de mindre landtbrukarne, de mindre mejeriegarne, som detta fabrikat är skad-

ligt, och det är därför man velat hafva en förordning med bestämmelser, att då en sådan vara säljes på marknaden, skall den utbjudas för hvad den verkligen är, så att äfven den, som köper varan, får reda på, hvad han köper. Sådant är förhållandet. Det finnes icke någon sorts handtering, vid hvilken margarin användes, der så mycket sjelfsväld kan bedrifvas som vid tillverkningen af ost, ty der kan man icke se, om oleomargarin eller hästflott ingår i beredningen; ja om det också vore flott från Amerika eller från andra trakter, kan det icke synas. Det är därför, mine herrar, som det är nödvändigt att bestämma, att de personer, som vilja tillverka sådan vara, vid försäljningen måste utgifva den, för hvad den verkligen är.

Om lagstiftning mot missbruk af margarin vid tillverkning af och handel med ost.
(Forts.)

Herr friherre Nordenskiöld: Endast två ord. Det är nog sant, att det för det närvarande behöfves stora maskiner och stora anstalter för att tillföra skummjölken det fettämne, som gör den lämplig till ostberedning; men hvilken af herrarne tror, att detsamma behöfs om ett eller annat år. Det vore besynnerligt, om icke i detta som andra afseenden upptäckterna skulle följa snabbt på hvarandra, så att, genast som ett behof gör sig kämbart, det genom nya upptäckter kommer att tillfredsställas. Helt säkert kommer också ganska snart genom någon liten förändring i de apparater, som användas för att tillföra skummjölken det felande fettämnet, möjlighet att vinnas för bedrifvande af denna industri äfven i mindre skala.

Hvad vidare den hygieniska synpunkten beträffar, så påstår jag icke, att den på detta sätt beredda osten är i hvarje fall helsosammare, men deremot påstår jag — och jag tror att alla de, som studerat detta ämne, skola deri instämma — att chanserna för att mjölk genom upptagande af smittämnen blir skadlig äro hundrafaldt större än chanserna för att nötfettet blir det.

Herr Redelius: Jag ber endast att få yttra några ord gent emot den siste talarens anförande. Om herrarne behaga se efter i utskottets motivering, så skola herrarne finna, att det, såsom äfven motionären framhållit, alls icke är tal om att förbjuda ifrågavarande tillverkning. Det är fråga endast om att gifva rätt att tillverka den, en rätt, som under nuvarande förhållanden måste anses minst sagdt tvifvelaktig. Det lärer icke kunna bestridas, att om man blandar i mjölken andra fettämnen, än som ursprungligen ingått som beståndsdelar i densamma, så måste detta betraktas såsom en inmängning af främmande ämnen; och man torde väl då knappast kunna sätta i fråga, att icke detta faller under bestämmelserna i strafflagens 22 kap. 13 §. Men det har synts utskottet vara olämpligt, att en tillverkning af ifrågavarande slag skulle vara i lag förbjuden och belagd med straff. Ty, såsom utskottet sagt, varan kan vara ganska god, och i sådant fall är, enligt utskottets uppfattning, ingenting annat att anmärka »än det, att varan må utgifvas för hvad den är», och om det sker, så har utskottet ansett, att det icke förefinnes skäl »att lägga hinder i vägen för va-

Om lagstiftning mot missbruk af margarin vid tillverkning af och handel med ost.
(Forts.)

rans tillverkning, försäljning eller användning». Detta synes åtminstone mig vara ett fullt tillfyllestgörande svar på hvad talaren på stockholmsbänken anfört mot utskottets hemställan.

Om det nu under alla förhållanden stannat härvid, och möjlighet ej funnes att tänka något annat, så skulle man kunna inskränka sig härtill. Men det kan äfven häuda, hvad som framhölls under diskussionen i margarinfrågan för några år sedan, att det låter tänka sig, att orent oleomargarin eller andra fettämnen af skadlig beskaffenhet inmängas, och det är icke med det allmännas intresse förenligt, att sådant får ske opåtaladt. Och det hjälper icke att säga, att vi hafva en paragraf i strafflagen mot veterligen förfalskade lifsmedel, ty vi torde alla känna, att det icke är så lätt att upptäcka en sådan ohelsosam partikels närvaro. Detta har äfven erkänts af talaren på stockholmsbänken, för så vidt jag rätt uppfattade hans yttrande, och jag tror därför, att det råder öfverensstämmelse oss emellan i den punkten, och då sådant kan förhindras, och med den af utskottet föreslagna åtgärden ingenting annat åsyftas, än att den gällande lagstiftningen angående margarin må *i tillämpliga delar* tillämpas äfven på ostberedningen, så synes mig utskottets förslag mycket hofsamt. De skäl, som med fog kunna anföras för den gällande margarinlagen, synas mig äfven fullt tillämpliga i fråga om ostberedningen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herr *G. Ericsson* i Stockholm.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen gifvit propositioner i enlighet med de olika yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan; och skulle, jemlikt 63 § 3 mom. riksdagsordningen, detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

§ 5.

Till kammaren hade ankommit följande protokoll, som upplästes:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet den 18 februari 1892.

Herr f. d. landshöfdingen m. m. Axel Georg Wästfelt i Umeå hade aflemnadt fullmägt, utvisande, att han vid riksdagsmannaval, som den 28 oktober 1891 hållits i Hernösands, Umeå och Skellefteå städer, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för tiden till den 1 januari 1894; och sedan berörda fullmägt funnits vara i föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, utan att desse mot fullmagten framställt någon anmärkning, beslöts, att protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle meddelas Andra

Kammaren, hvarjemte fullmagten skulle till kammaren öfverlemnas för att hållas landshöfdingen Wästfelt tillhanda.

In fidem

Albert Petersson.

Jemte det protokollet lades till handlingarne, beslöts, att den ifrågavarande fullmagten skulle till herr Wästfelt återställas.

I sammanhang härmed anmälde herr talmannen, att herr Wästfelt denna dag intagit sin plats bland kammarens ledamöter.

§ 6.

Herr talmannen anmälde, att herr Nilson i Lidköping, hvilken under större delen af den tid, som förflutit från riksdagens början, varit af sjukdom hindrad att deltaga i riksdagsgöromålen, denna dag åter intagit sin plats i kammaren.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr	<i>J. E. Schödén</i>	under 14 dagar fr. o. m. den 24 dennes,
»	<i>O. B. Olsson</i>	» 12 » » » 1 mars,
»	<i>F. M. Stånggren</i>	» 10 » » » 25 dennes,
»	<i>Folke Andersson</i>	» 4 » » » 22 »
»	<i>J. Bengtsson</i>	» 8 » » » 22 »
och	» <i>C. A. Alexanderson</i>	» 3 » » » 23 »

§ 8.

Till bordläggning anmälde:

statsutskottets utlåtande n:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *sjette* hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 12, i anledning af väckta motioner om ändrad lagstiftning i fråga om skydd för hemdjur mot skada af hundkreatur; och

n:o 13, i anledning af väckt motion om afskaffandet af prygelstraffet i fängelserna; samt

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, i anledning af herr N. Nilssons i Skärhus motion om skrivelse till Kongl. Maj:t rörande ifrågasatt ordnande af trafikförbindelsen mellan Sverige och Tyskland.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 9.

Anmälades och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till Riksdagens skrivelse n:o 4, till Konungen, angående val af justitieombudsman och suppleant för honom; och dels till Riksdagens förordnanden:

n:o 5, för assessoren m. m. Nils Ludvig Alfred Claëson att vara Riksdagens justitieombudsman; och

n:o 6, för f. d. revisionssekreteraren, häradshöfdingen m. m. Albert Alexander Lilienberg att vara Riksdagens justitieombudsmans suppleant.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,41 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.

Tisdagen den 23 februari.

Kl. 1/2 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 i denna månad.

§ 2.

Föredrogos och bordlades för andra gången: statsutskottets utlåtande n:o 7; lagutskottets utlåtanden n:is 12 och 13; samt Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2.

§ 3.

För motions afgifvande hade sig anmält herr *A. Lilienberg*, hvilken nu aflemnade en motion, n:o 177, om ändrad lydelse af 6 och 13 §§ riksdagsordningen.

Denna motion bordlades.

§ 4.

Upplästes ett till kammaren inkommet sjukbetyg, så lydande:
Att herr generalmajor Axel Ryding, som lider af följderna af en lindrig hjernkongestion, är tills vidare hindrad att deltaga i Riksdagens förhandlingar, intyggar.

Stockholm den 23 februari 1892.

P. J. Wising,

m. d.r, professor.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *C. Falk* under 6 dagar fr. o. m. den 25 dennes,
» *S. O. Nylander* under 3 dagar fr. o. m. den 24 dennes,
» *J. Jonson* i Fröstorp » 6 » » » » 25 »
» *A. Liljequist* » 5 » » » » 26 »
och » *A. Johansson* i Löfåsen under 6 dagar fr. o. m. den 25 dennes.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets utlåtanden:

n:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *nionde* hufvudtitel, omfattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna; och

n:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af kronomark till Arvidsjaurs kommun i Norrbottens län;

bankoutskottets memorial n:o 2, angående verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning; samt

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af herr Ch. Bülows motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i fråga om lämpligheten af hofrättens öfver Skåne och Blekinge förläggande till Lund m. m.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras framför de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,⁴⁴ e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.